

Суурувус кижилери Радио «эмчизи»

Совет сүзүдө

(С а к т ы ы ш к ы н)

Бистин чуртувус бүгү-ле түзөй чазарты кылдыр журга таарышкан. Улус чоңун тогузунда туруп көрбөн ажылыңыңарың болган тараачыңарың делегейге бирги күрүбөңнүн чаз сүздөңи база чогаалды кылдыр апарган.

1918 чылдың эгезинде менде сүздөңи чуранып өкөлгөнөр, мен оңу ол-ла доран Владимир Ильичте апарган мен. Ичкан Владимир Ильичинин кабинетинде Яков Михайлович Свэрдлов, Федике Эдмундович Даржинский болган өске бөлүк өштөр база олурган. Владимир Ильич олар-биле чугаалдып олтурган. Мен чуран чурукту Ленинни мурунда стол амынча чада салыштым.

— Чуд бо, сүзде бе? Солун-дур оо, көр-дур! — дэп, ол стол кырынче эөкөш, чурукту топтап көрө берген. Владимир Ильичини шунту-ла оон-моон долганып келгеш, сүздөңни төлөвлөңи кады көрө бергенер. Кызыл өңдө ууңу олар хунуң херелдери болган кызыл-сыңары бар, оңу тыркызыңын иштинде оңу-оңу салып каан кадыр, маска бар, а үстүндө спонгарын баг-лаан чериден хымың ууңу келген, оңу бакы хун херелдеринге уталанган бооп-тур.

— Солун-дур оо! Илея бар-дыр, ичкан-лаа хымыңты херээ чүү деп? — дэп, бистин шунтувусе көргөш, чугаалын уламчылаан: — Бис сокчуп турар бис харын, ак гвардейжлери-лаа, интервентилери-лаа бистин чуртувустан уңдуу сымырбаан база пролетариаттын диктатуралын быжыг тутпаан шаарбаан, демесежи-лаа тур бис, демесежи-лаа бис. Ичкан-лаа күш догэри биске кол чүвө эвес. Эжелеп алыңыңи политиканы биске түрбөс учурайт. Бис халкыбын турар бис, дайымварга удуу харын берип турар бис. Бистин дайымысы — камгаланыңыңи дайын, ичканга хымың бистин эмблемасы эвес-тир. Бис оңу харын тууду алган, амдыңыңа биске дайымвар бар болганда, биске халкың турда, биске кымыңан турар болганда, олар чок болуңге че-

дир пролетаржы күрүбөңнесте камгалаар учурайт бис. Ичкан-лаа ол дөргө уругу-лаа база ичкың туруп болбас-ла болгай. Бугу делегейге удуустарың акы-думалыңкы чөрууң чаралыңкы соода, биске хымыңтың херээ чок апар. Бистин социалисттик күрүбөңнесте сүздөңиде хымыңты ап кааптар бис — дэп, Владимир Ильич чидиг баштыг каранд-бисе хымыңты баай шыбып каапкан. — А оңу ичкың сүзде өк-дир. Төлөвлөңди багалаалыңар, а оңу соода Улусу Комиссариатың Чогулуңга база катап сайтарын көрө бис. Мону дүргөң кылдыр херек.

Ичканга ол чуран чурукка бодуңу адын салып каан. Ленинни кичөөңейлг динчип олтурган чурукту сүздөңи чза дүрүлөңди дэриг кылып эгээрин кааан.

Чурукту каш-ла хонук өрткөңдө кэргө, Владимир Ильичини кабинетинде оңу чанында скульптор Андрее олурган.

Ленин келген улусу хулаоң ап, ажылдап турган, а скульптор Андрее диванда маажым олурган. Альбомда ол чуруп олур. Андрее Ильичини портретини тузун кылырынга белеткенни турган өл.

Чуран чаз сүздөңи көрүп агаалыңер. Чуран чурукта хымың ам чөк, оон орнунда сүздөңни үстүү бакында беш-алдыр сымдыс чайшылаан.

Андрее шунту улус-биле кады оңу көргөн. — Силер бодарыңарга кадыг-дыр, че? — деп, Владимир Ильич оон айтырган.

— Контуч эки-дир, чүгө чамдык черлерде... Андрее чурукчудан чөптөзөктөш, карандаш алган, ола-ла столга сүздөңи доран-на дүгүрүң чурупкан. Ол спонгары сырылаалыкан, хунуң чайыңаан херелдерин улам күш-тедирген, шунтузун аяныг, көкү кылдыр кылышкан. Сымдыс дески, дорт-дөрт беш алдыр хевирин болу берген, «Бугу чуртарын пролетарийлери, каттыжыңар!» деп лозун улам тода номчуттунтур апарган.

Владимир Ильичини саналарын бэгуар күүгөтөн шак бо Россияны Совет Федеративтик Социалистик Республика-зын сүздөңи 1918 чылда бадылаан.

Бодуңу төрөң Совет эрге-чазгырын дайымвардан камгалап алган бүгү-ле ажыңгы чонгарга ол билдинер болган. Сүздөңни үстүү бакында беш алдыр сымдыс — бистин армиямыңын кымыл шериги эмблемасы апарган.

Ам бистин күрүбөңс күчүдү Совет Социалистик Республикаларын Эвилели болу берген. Совет Эвилелин сүздөңиде кадыр, маска болган үңү олар хунуң херелдеринде алдын спонгар база бар.

Республика бүрүчүндө бодуңу сүмөңи база бар. Сүздөңе хун менги баштыг дагар артында-лаа, кымыл-шөкөк далай ичкында-лаа үңү олар-ла, алгы-алгы. Сүзде бүрүчүндө ба-за-ла «Бугу чуртарын пролетарийлери, каттыжыңар!» деп лозун болган делегейге баптагы ажылыч чонгар күрүбөңни эмблемасы — кадыр биле маска бар.

Чоюта чаз «Алдан-Маадыр» сөвхөстүң төвүңге улустуң аас чогаалыңың байырлалыңга Чоён-Хемчин районнуң колхоз, сөвхөстөрүндө хай кичи кир-жиң, чоңуң чаз чогаалың эки билирин бадытпап, уран талаң-тызың көргүскеннер. Аңаз ты-ва номамыңтар, куда, дой ыр-лары, чечен, мерген чугаа-лары дүргөң чугаалары бол-гаш тыва национал хөгжүм херекселдеринге күүүседиши-киңнер бараалгаттыңылаан.

ЧУРУНТАРДА: хоочун сыгыт-чыларың бирээзи Тыва АССР-ин алдарлыг артизи Максим Дакпай бодуңу өрөнкичизи аңчыг сыгытчы Борис Монгуш-биле сыгыттып турары болгаш кээдэ Культура банымыңың танчылары күүүселде үзгін-де. А. МЕЛЬНИКОВТУҢ фотолары.

Хлеб бы-жырык-чызы

Суг-Аксы суурун орту-зунда хурек дят бакыңың чазы-биле эртекш, чаз бы-жыргып хабтың чагай чы-дың доран-на экерин каар силер. Бизда Суг-Хо-лдуң ажылыңи кооперация-мың хлеб быжырыңар чери бар. Бо пекарида хлеб бы-жырыкчызы комсомолчу Раиса Донгак ажыл-иштинге төлөңтилерин бирээзи. Ол 1966 чылдан бээр мында ажылдап келген. Оң эл-чөңдө быжырган хабтың шынары эл.

Раиса хлеб быжырыңар черге баштай өрөнчкөчөп киргеш, ажылыңга чоорту халдышып, мергезэң, ам ол хлеб быжырыңар черин улуг мастери болу берген. Комсомолчу Раисаны өр-өнчкөчөп беш бар апарган. Бодуңу эрге-дүр-жүзүңа оң Шура Оор-жакты, Бичкпей Ховалың-ны өрөткөш.

Ак еткыдиг ажыл-ишчи Раиса бодуңу эл-чөңдө кады ажылдап турар өөрү-биле хунуң-не 2 тоңна хабтың быжырыңып турар. Ук пекарианың коллектив Ак-Даш, Бора-Тайга, Кара-Чыраа, Суг-Аксы болган өске-даа суурларынч чурт-гакчыларын амдыңың хаб-биле хандарып турар.

Комсомолчу Раиса бүдү-рүгөңд муракчызы, ком-мунисттик күш-ажыдың шалыңчымы. Оң хөрөк чу-рууң ажылыңи кооперация-мың хундузеп самбыра-мында киргеш. Ол бодуңу төлөңти ажы-биле Улуг Октябрьдин 60 чыл оюн тө-лөңти уткуур сорудалыг.

Арга-арыг хайгаарак-чызы

Суг-Хоолдун илш ажыл-агый участогунуң арга-арыг хайгааракчымы ком-мунист Буга Маадыр ажыл-иш бердинген ак ет-кыдиг кыжылыңиңи бирээзи. Буга Маадыр Хемчик-тин, Актың арыгларыңга хайгаарал кызың чорутуру бо-ла көрүп болур. Оң хайгааралыңда участогун чыжырганаам, чодураам, кат-чимизи бүрүн-бүдүн, өрт айымы-лаа болбайн турар. Эң алаңгы чыжырганааны кайы хамаан чок сып үрөгдөр чорутары бодурабайн турар. Бойду камгалааны күштердир гаала-биле доктаалдарың чоңа ол таптыгыңа, школадар, ортузун, сууруң чоңуңга бөөдөлөр-ны, жакшаларың чорудуң турар. Өрөнчкөчлериң бойдука хандыкшылар со-руга-биле олары Хемчик-тин, Актың арыгларыңге эскүресилэди-лаа чоруду-лар. Коммунист Буга Маа-дыр Хемчиктин чыжыргана-зыңың камгалааны күш-тедиргештиңи ачымында оңу беш чылдыг баштай-гы чымыда ул участогун ажылыңыңи күрүңге 6 тоңна 500 килограмм чы-жырганыңа дузаалыңар.

Маш ажыл-агый участо-гунуң коллектив 20 ажыг-тектар садыгыңга Хемчик-тин, Атайың чыжыргана-ны тарып өстүрүп турар. О. БОРАШ, Чоён-Хемчик район.

ЧАА ХООЙЛУКЫЗЫЛАРЖЫЫЛ

Table with 2 columns: Category (e.g., Төгүвүсүс, Конституция, Телевизор) and Description (e.g., оңмас алдын, уңуң-биле, сийлбиттинер, Хойлуңмун, кол өоргазын ам, номчуп ор мен).

Халаланган кымыл херек Кадыр Сайы ажык чыраан, Намыргылыг, чанык, өттүг Кадыр-дошкун чылдыр турду. Эрге-шөлөң чаалан аар дэп Элер арлер демия кадың, Эпиперге лаңымы чүктөң, Дээр турдуг шүгүзү турак. Кышкан одаг чалымыкы дөг. Кызыл төргү аржымыдыг ныс. Хувискаалдың одурууңга Кунтаалдырчы, туку туттуң. Эки адым балыганып.

СОҢГУП ТУР БИС

Солангылыг дөңгөң, чагай Совет чуртум хамаатымы Чолум-кеңишим чыраткылыг. Соңгуур болган соңгулар меп. Күзөл-соруум чалгың, чагай Хунуң чериң толу болган, Ажыл кылтыр, өрөшпир.

СПОРТ-СПОРТ

ЧУРУКТА: спортгун национал хевирлеринге Кызыл хоорайдың чоюта чаз болуң эртен спартакиадымың херээ-жен спортчулар аразыңга ча алар маркылаалыңга № 15 школыңа өрөнчкөчлери Мари-на Мельникова (ортуңда) бирги чери алган. Мастерге

Столваалар болган рестор-аннар трестинге дэриг ажылдары-биле поварлар, буфет ажылдакчылары, кас-дирлер, пиорог быжырыкчы-лары, куула ажылдакчылары, сава дуур икчилери, склад артикчилери, ханымыч-бы-жыкчылар, сантехниктер, тех-никамың айдым чок болуру-нуд талзы-биле икчилер херек ооредилтеге поварлар өрөнчкөчлери, кондитерлер өрөнчкөчлери, кассирлер өрөнчкөчлери, үрүмек са-дыг садыкчыларыңың өрө-шкилерин хунуң алыр. 18 хэрала оңу азылгылар-да хулаң алдыр. Айда 54 рубль хемчөлөңг стипендия төлөр. Айтыргатарың дараалыда адреси чорудар: Кызыл хоор-рай, Кочетов кудумчузу, 57, надрлар илдин. Телефон 2-50-47.

Мелевидение

Table with columns for date (e.g., ИЮНЬ 19-ТА, ИЮНЬ 20-ДЕ) and program details (e.g., МОСКВАДАН, 10.00—Медзалер, 10.10—Зарядкае үңүңер).

КИНО

ИЮНЬ 19-ТА «ПАВЛАРА»: «Тайга кы-рында дувүрүзүн» 10.00, 11.45, 13.30, 15.15, 17.00, 18.45, 20.30 шактарда. «ПНОНЕР»: «Хезиге даңгы-ла» 9.10, 11.40, 13.30, 15.20, 17.10, «Хунуң самбары» 11.00, «Аты-баты солдаттар чорун ораң» 19.00, 20.50 шактарда. «ВОСТОК»: «Нар вегеттивнип турар» 9.30, 11.00, «Рустан дугайында тоолчүрү чугаа» 13.00, «Айнеңге» хемениң ча-лыды» 16.00, 18.00, 20.00 шак-тарда. «КАА-ХЕМ»: «Булочка» 9.30, 11.00, 12.40, «Кораблдин ора-сомазы» 14.10, 15.40, «Ферди-нант Лютун амдыралы болган олуму» (1, 2 сериязы) 17.30, 20.00 шактарда. ЧАВГЫ КИНОТЕАТРА: «Баллоңда узу болган чадаг-терге база урулар дугайыңда» 11.00, «Ичкыңыңи мыак-сыма» (2 сериялыг) 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда. ИЮНЬ 20-ДЕ «ПАВЛАРА»: «Олүг кичи-ниң тогузугу» 10.00, 11.45, 13.30, 15.15, 17.00, 18.45, 20.30 шак-тарда. «ПНОНЕР»: «Илья Муром-ең» 10.30, 12.10, 14.00, 15.50, «Тайга кырында дувүрүзүн» 17.40, 19.20, 21.00 шактарда. «ВОСТОК»: «Кораблдин ора-сомазы» 13.00, «Фердинанд Лютун амдыралы болган олуму» (1, 2 сериязы) 15.00, 17.30, 20.00 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Чылдыг дөрт үсөө» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда. ЧАВГЫ КИНОТЕАТРА: «Дөмей ашкар» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

Редакцияның АДРЕЗИ: ИНДЕКС 667000

Кызыл, Шетипкин-Кравченко кудумчузу, бажым № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторуну 2-24-63, редакторуну ораалкчыларыңың 2-35-24, 2-31-75, пропаганда кылдызыңың 2-31-75, харымсалгалыг секретарыңың 2-23-54, партияңың амдырал кылдызыңың 2-37-13, культура кылдызыңың 2-23-54, кээдэ амдыл-агый кылдызыңың 2-21-47, үлетпир кылдызыңың 2-22-64, чагаа кылдызыңың 2-41-27, информация база совет тургузуг кылдызыңың 2-20-60, корреспондтарыңың 2-27-41, бухгалтерияның 2-12-45, секретарат тың 2-23-35, солун келбей барганла 2-32-75 телефонго колгаар.

Тираж 16332. Чыгыг № 202. СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАПУНЕР